

ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ

4/2021

гр.София, 18.05.2023 год.

Върховният касационен съд на Република България, Общо събрание на Гражданска колегия в съдебно заседание на 06 април 2023 год., в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ на ОСГК:
БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА

ЗАМ.ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и
РЪКОВОДИТЕЛ на Гражданска колегия:

МИМИ ФУРНАДЖИЕВА

ПРЕДСЕДАТЕЛИ
на ОТДЕЛЕНИЯ:
МАРИЯ ИВАНОВА
ВАСИЛКА ИЛИЕВА
СНЕЖАНКА НИКОЛОВА

ЧЛЕНОВЕ:

1. МАРГАРИТА СОКОЛОВА
2. ПЛАМЕН СТОЕВ
3. ДИЯНА ЦЕНЕВА
4. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА
5. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА
6. МАРИО ПЪРВАНОВ
7. ЕМИЛ ТОМОВ
8. АЛБЕНА БОНЕВА
9. ЖИВА ДЕКОВА
10. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА
11. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА
12. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА
13. ИЛИЯНА ПАПАЗОВА
14. ЗОЯ АТАНАСОВА
15. ВЕЛИСЛАВ ПАВКОВ
16. ВЕСЕЛКА МАРЕВА
17. БОРИС ИЛИЕВ
18. БОЯН ЦОНЕВ
19. МАРГАРИТА ГЕОРГИЕВА
20. ДРАГОМИР ДРАГНЕВ
21. ВЛАДИМИР ЙОРДАНОВ
22. ДИМИТЪР ДИМИТРОВ
23. ДАНИЕЛА СТОЯНОВА
24. ГЕРГАНА НИКОВА
25. МАЙЯ РУСЕВА
26. ЕРИК ВАСИЛЕВ
27. ГЕНОВЕВА НИКОЛАЕВА

28. ВАНЯ АТАНАСОВА	36. МАРИЯ ХРИСТОВА
29. АЛЕКСАНДЪР ЦОНЕВ	37. СОНЯ НАЙДЕНОВА
30. РОЗИНЕЛА ЯНЧЕВА	38. АНЕЛИЯ ЦАНОВА
31. ЕМИЛИЯ ДОНКОВА	39. НИКОЛАЙ ИВАНОВ
32. ФИЛИП ВЛАДИМИРОВ	40. ДЖУЛИАНА ПЕТКОВА
33. ДЕСИСЛАВА ПОПКОЛЕВА	41. ЯНА ВЪЛДОБРЕВА
34. МИЛЕНА ДАСКАЛОВА	42. АТАНАС КЕМАНОВ
35. ТАНЯ ОРЕШАРОВА	

при участието на секретаря Даниела Цветкова
постави на разглеждане тълкувателно дело № 4 по описа за 2021 г. на
Общото събрание на Гражданска колегия,
докладвано от съдия МАЙЯ РУСЕВА

Тълкувателното дело е образувано с разпореждане от 15.10.2021г. на
Председателя на Върховния касационен съд на основание чл.128 ал.1 ЗСВ
по искане на Председателя на Комисията за противодействие на
корупцията и за отнемане на незаконно придобито имущество, Министъра
на правосъдието и Главния прокурор на Република България. Въпросите,
предмет на тълкувателното дело, противоречиво решавани в практиката на
ВКС и съдилищата /вторият - редактиран съобразно решение на ОСГК от
17.03.2022г./, са следните:

**I. Представяват ли „имущество“ по смисъла на §1 т.4 от ДР на
ЗПКОНПИ и участват ли при определяне размера на
несъответствието, съобразно нормата на §1 т.3 от ДР на ЗПКОНПИ,
получените от проверяваното лице парични средства с неустановен
законен източник, както и сумите от придобитото и впоследствие
отчуждено друго имущество, за което не е установен законен източник
на средства за придобиването му, в случай че те не са налични в
патримониума на лицето в края на проверявания период?**

**II. Подлежи ли на отнемане в полза на държавата паричната
равностойност на получените суми с неустановен законен източник,
както и сумите от придобитото и впоследствие отчуждено или
липсващо друго имущество, за което не е установен законен източник
на средства за придобиването му, в случай че те не са налични в
патримониума на лицето в края на проверявания период и не е
установено преобразуването им в друго имущество?**

Общото събрание на Гражданска колегия на Върховния касационен
съд, за да се произнесе по поставените въпроси, съобрази следното:

По първия въпрос в практиката съществуват две противоречиви становища. Според първото становище незаконно придобито може да е само имуществото, влязло в патримониума на проверяваното и свързаните с него лица през изследвания период, което е налично в края на този период, респективно значителното несъответствие е налице, когато разликата между стойността на наличното имущество в края на периода и това в началото надхвърля стойността, определена в закона. Според второто становище под „имущество“ се има предвид стойността на всички активи, придобити през целия проверяван период, а не „незаконно придобито имущество“ или „незаконно придобито налично имущество“, респективно при определяне на „значителното несъответствие“ се взема предвид цялото придобито през проверявания период имущество, а не само наличното в края му.

Общото събрание на Гражданска колегия на Върховния касационен съд приема за правилно първото становище по следните съображения:

В правната теория под „имущество“ се разбира съвкупност от права и задължения на едно лице и то тези права и задължения, които имат стойност - вещни, облигационни, авторски, изобретателски, наследствени. В законодателството, обаче, този термин се ползва с различни значения. В определени случаи с него се означават само правата - напр. в чл.133 ЗЗД-доколкото разпоредбата предвижда, че цялото имущество на длъжника служи за общо обезпечение на кредиторите му, то очевидно само права могат да обезпечат задълженията. Анализът на пар.1 т.4 ДР ЗПКОНПИ също показва, че имуществото по смисъла на разпоредбата обхваща само правата, не и задължения /в същата изрично се сочи „собственост, материална или нематериална, движима или недвижима, ограничени вещни права, както и юридически документи, доказващи право на собственост или друго вещно право върху тях“/. Подобен текст се съдържа и в чл.34 ЗСГ /отм./ във връзка с уредбата на отнемането в полза на държавата на нетрудови доходи, получени от граждани - т.е. възприемането на имуществото като съвкупност само от права е традиционно за правните норми, предвиждащи отнемане на неправомерно придобити доходи. Същевременно чл.141 и следващите от ЗПКОНПИ дават основание да се приеме, че релевантното имущество е наличното такова - по реда на този закон се отнема в полза на държавата незаконно придобито налично имущество, респективно не подлежат на отнемане доход /доход може да бъде отнет само на основание чл.53 ал.2 б.,б” НК/, приход или разход. Незаконно придобито и подлежащо на отнемане може

да е само имуществото, влязло в патримониума на проверяваното лице през изследвания период, което е налично и в края му - което съществува в патримониума на проверяваното или свързаните с него лица в края на изследвания период, към който момент може да бъде установено съответно превишение и релевантното несъответствие; само ако такова превишение и релевантно несъответствие бъде установено, може да се предположи, че наличното имущество в края на изследвания период е незаконно придобито. Имущество, което е напуснало патримониума на проверяваното лице, не може да бъде отнето от него - ако то се намира в свързани лица, се отнема от тях; ако е отчуждено в полза на трети лица, на отнемане подлежи равностойността на отчужденото имущество, когато отчуждаването е противопоставимо на държавата; ако отчуждаването не е противопоставимо на държавата, имуществото се отнема от „приобретателя“. Следователно когато се говори за неналично имущество не се имат предвид посочените хипотези на чл.142 - чл.147 ЗПКОНПИ и чл.149 ЗПКОНПИ.

Постъпилите суми по банкови сметки стават част от имуществото на проверяваното или свързаните с него лица, тъй като това са техни вземания от съответната банка. С изтеглянето на суми и с извършването на преводи, тези вземания се погасяват и престават да бъдат част от горепосоченото имущество. Вместо тях част от него стават изтеглените суми в брой и вземанията, ако такива са възникнали в резултат на извършените преводи /самите парични средства са движими вещи до момента, в който са в наличност/. Ако те са налице в края на изследвания период, формират несъответствие и подлежат на отнемане, при наличие на съответните законови предпоставки. Имуществото, което подлежи на отнемане, и значителното несъответствие между притежаваните активи и придобитото от законен източник, са неразривно свързани и не могат да бъдат разделяни с цел да се достигне до предвидената в закона разлика, обосноваваща отнемането. Законодателят е имал предвид наличие на фиксиран от него актив в края на проверявания период, който не може да бъде обяснен и оправдан със законни източници на доходи. Преминаването на суми по банкови сметки, които като краен резултат не са увеличили актива, не следва да се включват в него, независимо от техния размер. Ако приемем, че тези суми участват в несъответствието, ще възникне необходимост да бъдат отнети в полза на държавата като незаконно придобито имущество. Такова имущество, обаче, на практика не

съществува в края на проверката - а това означава, че липсва предмет на отнемане.

Законовото изискване е да е налице предмет на отнемане. Затова и в самия ЗПКОНПИ, чл.116 и следващите, са предвидени подробно редица обезпечителни мерки, които се налагат след като се съберат достатъчно данни, от които да се направи обосновано предположение, че имуществото е незаконно придобито. Целта на същите е да се предотврати предприемане от ответника на правни и фактически промени /напр. отчуждаване на права, укриване, разпиляване, унищожаване на движими вещи/, които да осуетят осъществяването на правните последици, в които се състои исковата защита. От друга страна нормите на закона, касаещи предметния обхват на отнемането, са със санкционен характер, поради което и не могат да се тълкуват разширително. Следователно паричните средства, които са изразходвани и не са налични, доколкото не е установено да са трансформирани в реални активи или да се намират по сметка на проверяваното лице или на лицата по чл.143, чл.144, чл.145 и чл.146 от ЗПКОНПИ, съответно по чл.63, чл.64, чл.65, чл.66 и чл.67 от ЗОПДНПИ /отм./, не попадат в предметния обхват на чл.141 и чл.142 ал.2 ЗПКОНПИ, съответно чл.62 и чл.63 ал.2 ЗОПДНПИ /отм./, не подлежат на отнемане и не участват при формиране на несъответствието.

В подкрепа на отрицателния отговор на въпроса са и мотивите на решение №.13 на Конституционния съд от 13.10.2012г. по к.д.№.6/2012г., според които „на изследване подлежи имуществото, с което проверяваният е разполагал в началото и края на изследвания период, увеличението му през същия период от законни източници /трудова дейност, частно предприемачество, наследяване, сделки и пр./, направените през това време разходи и възникналите задължения“. Същото следва и по аргумент за по-силното основание от разпоредбата на чл.45 НК. Това е така, доколкото отнемането на незаконно придобито имущество или неговата равностойност по реда на ЗПКОНПИ е вид санкция, а съдържащата се в НК подобна /наказанието „конфискация“ - чл.45 ал.1 вр. с чл.37 ал.1 т.3 НК/, но вече за лице, признато за виновно с влязла в сила присъда на наказателен съд, е предвидена изрично само по отношение на налично имущество /„конфискация не се постановява, ако виновният не притежава налично имущество, което може да бъде предмет на това наказание“ - чл.45 ал.1 НК/. Да се отнема или да се осъжда лицето да заплати стойността на неналични парични средства, преминали през патримониума му, респ. през банковите му сметки, за които средства не е установено да

са трансформирани в друго имущество, да се намират в свързани лица /чл.143, чл.144 и чл.145 ЗПКОНПИ, съответно чл.64, чл.65 и чл.66 ЗОПДНПИ - отм./ или да са укрити /чл.146 ЗПКОНПИ, респективно чл.67 ЗОПДНПИ - отм./, означава да се постановява конфискация на разходи, а законът не предвижда такава възможност. Предмет на отнемане е незаконно имущество /това, за което не е установен законен източник на доходи/, което е налично към датата на проверката и може да формира стойността на „значителното несъответствие” по смисъла на § 1 т.3 от ДР на ЗПКОНПИ. Наличието на имущество с неустановен законен произход не е достатъчно основание да се пристъпи към неговото отнемане; преди това е необходимо да се установи наличието на значително несъответствие. Стойността на т.нар. „значително несъответствие“ е специално законово понятие, означаващо превишаване с най-малко 150 000 лв. стойността на имуществото /не на сбора на разходите/ над общата стойност на нетния доход за проверявания период. Едва когато такава несъответствие е налице, на проверка подлежи това какви са доходите на проверяваното лице за изследвания период, какъв е източникът на тези доходи и дали същите съответстват на придобитото имущество или не. Това е така, защото целта на закона е да отнеме в полза на държавата незаконно придобитото от проверяваното лице имущество като се ограничат възможностите за незаконно обогатяване чрез придобиване на имущество и разпореждане с него. Такова обогатяване обаче е налице само в случаите, когато между притежаваното от лицето имущество в началото на проверявания период и в края на проверявания период е налице необосновано превишение, при което имуществото се е увеличило в края на проверявания период. В случаите, когато няма такова увеличаване или е налице съответно намаляване на имуществото в края на проверявания период, то не е налице обогатяване, т.е. липсва имущество, което да подлежи на отнемане.

Да се възприеме друг отговор на поставения за тълкуване въпрос означава да се игнорира различния подход на настоящия конфискационен закон с оглед обекта на конфискация /имуществени права, елемент на налично имущество/ в сравнение с този по ЗСГ/отм./ и ППЗСГ/отм./ /нетрудови доходи, вкл. несъществуващо имущество/ и на практика да се възстанови правният режим на отнемането по Глава трета на ЗСГ /отм./, за който България е осъдена с решението на ЕСПЧ по делото Димитрови. В това решение ЕСПЧ приема не само, че намесата в правото на жалбоподателите на мирно ползване на притежанията им, защитено в чл.1

от Протокол №.1, не е законосъобразна доколкото не удовлетворява изискванията за предвидимост и защита от произвол от страна на властите, но и че въобще отсъства легитимна цел на закона. Положителният отговор на въпроса означава и да се наруши принципът за пропорционалност на мерките и целта на закона, каквото изискване налага практиката на ЕСПЧ, в това число решението от 13.07.2021г. по делото Тодоров и др. срещу България, респективно да се приеме, че дела могат да се водят и срещу лица, които нямат никакво или имат малко по стойност налично имущество. ЕСПЧ намира, че намесата в правото на мирно ползване на притежанията, защитено в чл.1 Протокол №.1 ЕКЗПЧОС, следва да е законна /т.е. в съответствие с относимите национални разпоредби, които същевременно трябва да отговарят на принципите на правовата държава - да са достатъчно точни и предвидими и да съдържат гаранции срещу произвол/, в обществен интерес и да отговаря на критерия за справедлив баланс между нуждите на общия интерес и правата на индивида. Поради това и конфискацията на имущество следва да е пропорционална на преследваната от закона легитимна цел, а засегнатите лица трябва да имат възможност за ефективна защита и не следва да понесат прекомерна тежест. Заключениеята на националните съдилища не могат да са основани единствено на презумпцията за незаконен произход на имуществото при липса на доказан източник на приходи; трябва да се търси и причинна връзка с престъпна дейност /Димитрови срещу България, Тодоров и др. срещу България, Rummi срещу Естония и др./.

2. По втория въпрос се застъпват две противоречиви становища. Според първото становище не може да се отнеме равностойността на имущество, което е преминало през патримониума на проверяваното лице, т.е. не е в негово притежание в края на изследвания период; преминаването на блага през патримониума на ответниците, в т.ч. на пари по банкови сметки, има правно значение само доколкото някои от тях са останали в съответния патримониум в края на изследвания период. Според второто становище на отнемане подлежи паричната равностойност на имуществото, придобито през целия проверяван период, което липсва в края на периода и когато ответникът не е доказал законен източник на средствата.

Отговорът на втория въпрос е свързан с този на първия. За да е възможно отнемането на някакво имущество, то трябва да съществува реално /да е налично/ към момента на приключването на проверката като част от патримониума на проверяваното или свързаните с него лица –

чл.142 ал.2 ЗПКОНПИ, или да е отчуждено по непротивопоставим на държавата начин – чл.143 ЗПКОНПИ. В тези случаи имуществото се отнема съответно от проверяваното лице, от свързаните лица и от третите лица по чл.143 ЗПКОНПИ. Когато незаконно придобитото имущество е отчуждено по противопоставим на държавата начин – чрез възмездна сделка в полза на трети лица, ако те не са знаели или не са могли да предполагат, че имуществото е незаконно придобито, и не са придобили имуществото с цел прикриване на незаконния му произход или на действителните права, свързани с него /по аргумент на противното от чл.143 т.2 ЗПКОНПИ/, тогава на отнемане подлежи паричната равностойност на това имущество – чл.151 ЗПКОНПИ, респективно тя влиза при формиране на значителното несъответствие по пар.1 т.3 ДР на ЗПКОНПИ.

Предмет на отнемане могат да са налични парични средства, т. е. такива в икономическата им функция на запас от стойност /натрупани и неизразходвани средства/ и в по-тясното им разбиране, налични по банкови сметки, ако за тях са налице и останалите условия за отнемане по закона. Не могат да бъдат предмет на отнемане, обаче, парични средства, преминали през банковите сметки на лицето или през неговото имущество, но неналични към датата на предявяване на иска по чл.153 ЗПКОНПИ, респективно чл.74 ал.1 ЗОПДНПИ /отм./, тъй като законът не предвижда такава възможност. Както вече беше посочено, на практика предмет на отнемане може да бъде само имущество, което е налично в патримониума на лицето или е в собственост на лицата по чл.143, чл.144, чл.145 и чл.146 от ЗПКОНПИ, съответно по чл.64, чл.65, чл.66 и чл.67 от ЗОПДНПИ /отм./, а само в случаите, когато с него е сключена възмездна разпоредителна сделка с трето добросъвестно лице, поради която сделка отнемането е невъзможно, се присъжда паричната равностойност. В случаите, когато чрез получените парични средства, които не са налични към момента на предявяване на иска по чл.153 ЗПКОНПИ, респективно чл.74 ал.1 ЗОПДНПИ /отм./, са придобити имущества, на отнемане подлежат тези имущества. Паричните средства, които са изразходвани и не са налични, доколкото не е установено да са трансформирани в реални активи или да се намират по сметка на проверяваното лице или на лицата по чл.143, чл.144, чл.145 и чл.146 от ЗПКОНПИ, съответно по чл.63, чл.64, чл.65, чл.66 и чл.67 от ЗОПДНПИ /отм./, не попадат в предметния обхват на чл.141 и чл.142 ал.2 ЗПКОНПИ, съответно чл.62 и чл.63 ал.2 ЗОПДНПИ /отм./, и не подлежат на отнемане. Те могат да бъдат третириани като

преминали през имуществото на проверяваното лице. В случая разпоредбите на чл.142 ал.1 от ЗПКОНПИ, съответно на чл.63 ал.1 от ЗОПДНПИ /отм./, и чл.151 от ЗПКОНПИ, съответно чл.72 от ЗОПДНПИ /отм./, не могат да намерят приложение. Не може да се отнеме равностойността на имущество, което е преминало през патримониума на проверяваното лице, т.е. не е в негово притежание в края на изследвания период, защото не е необходимо да се доказва, че равностойността на отчужденото през изследвания период имущество е вложена в придобиването на друго имущество до изтичането на този период. Постъпилите суми по банкови сметки стават част от имуществото на проверяваното или свързаните с него лица, тъй като това са техни вземания от съответната банка. С изтеглянето на суми и с извършването на преводи, тези вземания се погасяват и престават да бъдат част от имуществото на проверяваното или свързаните с него лица. Част от него стават изтеглените суми в брой и вземанията, ако такива са възникнали в резултат на извършените преводи. Ако са налице в края на проверявания период, те формират несъответствие и подлежат на отнемане, при наличие на съответните законови предпоставки. В тежест на КПКОНПИ е да докаже какво имущество притежават проверяваното или свързаните с него лица в края на проверявания период; не е в тежест на последните да доказват, че изтеглените суми или наредените плащания са вложени в придобиването на друго имущество или погасяване на задължения, както и че придобитото имущество е потребено, изоставено, обезценено /в т.ч. повредено или изхабено/, унищожено или погинало. Ако в края на проверявания период лицето притежава незаконно придобито имущество, но то или някаква част от него липсва /освен при кражба, погиване или друго събитие, за което ответникът няма вина/ или е отчуждена по противопоставим на държавата начин, отнема се неговата равностойност към този момент. Видно от изложеното паричните средства, преминали по банкови сметки, които не са налични в края на изследвания период при посочените по-горе условия, както и сумите от придобитото и впоследствие отчуждено или липсващо друго имущество, за което не е установен законен източник на средства за придобиването му, в случай че те не са налични в патримониума на лицето в края на проверявания период и не е установено преобразуването им в друго имущество, не формират превишение на имуществото, не могат да обосноват несъответствие, респективно липсва предмет на отнемане - поради което и не подлежат на отнемане.

По изложените съображения Общото събрание на Гражданска колегия на Върховния касационен съд

Р Е Ш И :

1. Не представляват „имущество“ по смисъла на §1 т.4 от ДР на ЗПКОНПИ и не участват при определяне размера на несъответствието съобразно нормата на §1 т.3 от ДР на ЗПКОНПИ получените от проверяваното лице парични средства с неустановен законен източник, както и сумите от придобитото и впоследствие отчуждено друго имущество, за което не е установен законен източник на средства за придобиването му, в случай че те не са налични в патримониума на лицето в края на проверявания период.

2. Не подлежи на отнемане в полза на държавата паричната равностойност на получените суми с неустановен законен източник, както и сумите от придобитото и впоследствие отчуждено или липсващо друго имущество, за което не е установен законен източник на средства за придобиването му, в случай че те не са налични в патримониума на лицето в края на проверявания период и не е установено преобразуването им в друго имущество.

ПРЕДСЕДАТЕЛ на ОСГК:

БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА.....

ЗАМ.ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и

РЪКОВОДИТЕЛ на Гражданска колегия:

МИМИ ФУРНАДЖИЕВА.....

ПРЕДСЕДАТЕЛИ

на ОТДЕЛЕНИЯ:

МАРИЯ ИВАНОВА.....

ВАСИЛКА ИЛИЕВА .....

СНЕЖАНКА НИКОЛОВА.....

ЧЛЕНОВЕ:

1. МАРГАРИТА СОКОЛОВА.....
2. ПЛАМЕН СТОЕВ.....
3. ДИЯНА ЦЕНЕВА.....
4. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА.....
5. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА.....
6. МАРИО ПЪРВАНОВ.....
7. ЕМИЛ ТОМОВ .....
8. АЛБЕНА БОНЕВА.....
9. ЖИВА ДЕКОВА.....
10. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА.....
11. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА.....
12. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА.....
13. ИЛИЯНА ПАПАЗОВА.....
14. ЗОЯ АТАНАСОВА.....
15. ВЕЛИСЛАВ ПАВКОВ.....
16. ВЕСЕЛКА МАРЕВА.....
17. БОРИС ИЛИЕВ.....
18. БОЯН ЦОНЕВ.....
19. МАРГАРИТА ГЕОРГИЕВА.....
20. ДРАГОМИР ДРАГНЕВ.....
21. ВЛАДИМИР ЙОРДАНОВ.....
22. ДИМИТЪР ДИМИТРОВ.....
23. ДАНИЕЛА СТОЯНОВА.....
24. ГЕРГАНА НИКОВА.....
25. МАЙЯ РУСЕВА.....
26. ЕРИК ВАСИЛЕВ.....
27. ГЕНОВЕВА НИКОЛАЕВА.....
28. ВАНЯ АТАНАСОВА.....
29. АЛЕКСАНДЪР ЦОНЕВ- О.М.....
30. РОЗИНЕЛА ЯНЧЕВА- О.М.....
31. ЕМИЛИЯ ДОНКОВА.....
32. ФИЛИП ВЛАДИМИРОВ.....
33. ДЕСИСЛАВА ПОПКОЛЕВА.....
34. МИЛЕНА ДАСКАЛОВА.....
35. ТАНЯ ОРЕШАРОВА.....
36. МАРИЯ ХРИСТОВА.....
37. СОНЯ НАЙДЕНОВА.....
38. АНЕЛИЯ ЦАНОВА.....
39. НИКОЛАЙ ИВАНОВ.....
40. ДЖУЛИАНА ПЕТКОВА.....
41. ЯНА ВЪЛДОБРЕВА.....
42. АТАНАС КЕМАНОВ.....

ОСОБЕНО МНЕНИЕ към ТР по т.д.№4/21г. на ОСГК на съдия Александър Цонев

Считам, че противоречието в практиката възникна от противоречивото тълкуване на чл. 151 ЗПКОНПИ, съгласно която за имущество, което липсва или е отчуждено, се отнема паричната равностойност. С постановеното тълкувателно решение, според мен, не е изяснен точния смисъл на чл. 151 ЗПКОНПИ, а напротив, възникват допълнителни проблеми. В мотивите към т.1 от тълкувателното решение се посочва, че само наличното имущество в края на

проверявания период участва при определянето на „значителното несъответствие“, т.е. „равностойността“ по чл. 151 ЗПКОНПИ не участва. След това в мотивите към т.2 се посочва, че „равностойността“ по чл. 151 ЗПКОНПИ участва при определянето на „значителното несъответствие“. А в края на мотивите по т.2 се посочва, че нормата на чл. 151 ЗПКОНПИ включва само това имущество, което се притежава от проверяваното лице към края на проверявания период, но то липсва или е отчуждено по противопоставим за държавата начин. Излиза, че имуществото по чл. 151 едновременно се притежава и не се притежава към края на проверявания период. Възможно е обаче да се касае само за имущество, което се притежава към края на проверявания период, но да е отчуждено след това- до налагането на обезпечителните мерки. Такова стеснително тълкуване обаче води до неприложимост на чл. 151 ЗПКОНПИ. Освен това, в този случай „равностойността“ по чл. 151 ЗПКОНПИ няма да участва при определянето на „значителното несъответствие“, както се сочи по-горе в мотивите към т.2, тъй като имуществото е било налично в края на проверявания период, но е отчуждено по противопоставим за държавата начин след това, и не е необходимо да се изчислява равностойността.

Според мен, смисълът на нормата на чл. 151 ЗПКОНПИ се установява от систематичното ѝ място. Тя се прилага за всички останали случаи, в които не е налице хипотезата на предходните разпоредби на чл. 142- чл.147 ЗПКОНПИ и чл. 149 ЗПКОНПИ. Нормата на чл. 151 ЗПКОНПИ е субсидиарна, не е обявена за противоконституционна, нито е прието от ЕСПЧ, че нормата накърнява основни права и свободи. Нормата е от публичен интерес и урежда право на вземане на държавата за равностойност на имуществено право, което е придобито от незаконен източник, и липсва или е отчуждено по противопоставим за държавата начин. Правото се упражнява с осъдителен иск. Вземането на държавата е за равностойността на всички имуществени права, без изключение, за които са налице предпоставките на чл. 151 ЗПКОНПИ. Правото на вземане на проверяваното лице (включително към банка) е също имуществено право, и когато за него са налице предпоставките на чл. 151 ЗПКОНПИ, то за държавата възниква вземане за равностойността му. Липсват причини за стеснително тълкуване на чл. 151 ЗПКОНПИ, тъй като нормата е субсидиарна, т.е. тя следва да тълкува разширително- за всички останали случаи, а не стеснително. Законът не урежда като допълнителна предпоставка за приложението на чл. 151- да съществува налично имущество в края на проверявания период. За осъдителния иск по чл. 151 не е необходимо да има такова налично имущество. Тази допълнителна предпоставка не може да се извлече и от решението на Конституционния съд, който не е тълкувал нормата на чл. 151 за

противоконституционност- т.е. не е постановено в кои хипотези на прилагане, нормата ще е протвоконституционна.

Във всички случаи равностойността на имущество, което е включено в хипотезата на чл. 151 ЗПКОНПИ, следва да участва при определяне на стойността на „значително несъответствие“, тъй като предпоставка за присъждане на „равностойността“ по чл. 151 ЗПКОНПИ е това липсващо или отчуждено имуществено право да участва във формирането на „значителното несъответствие“.

Съдия:

Александър Цонев

Розинела Янчева